

POSTANOWIENIE

30 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2023 r. w Warszawie,
w sprawie ze skargi A.D. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z 27 listopada 2020 r., III Ca 1565/19,
wydanego w sprawie z powództwa P. w W.
przeciwko A.D.
o wydanie nieruchomości,

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym,**
- 3) oddala wniosek pełnomocnika pozwanego adwokata Z. M. o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił apelację pozwanego A.D. od wyroku Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 21 grudnia 2018 r. nakazującego pozwanemu wydanie powodowi P. w K. działki ogrodowej nr [...] znajdującej się w S.

U podstaw rozstrzygnięcia Sądów *meriti* legło stwierdzenie, że powód skutecznie wypowiedział pozwanemu umowę dzierżawy działki na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (tekst. jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1073 – dalej: „u.r.o.d.”).

Od wyroku Sądu Okręgowego pozwany złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wskazując, że jest on niezgodny z art. 9, 36 i 66 u.r.o.d. Wskazał także, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Brak bowiem ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, od zaskarżonego wyroku nie służyła skarga kasacyjna i nie może być on pozbawiony wykonalności w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego.

Podniósł, że na skutek wydania wyroku poniósł szkodę, albowiem został pozbawiony możliwości korzystania z ogrodu działkowego objętego sporem oraz utracił możliwość uzyskiwania pożytków naturalnych, które przynosiła działka. Jako wartość przedmiotu sporu w piśmie procesowym z 24 maja 2022 r. wskazał kwotę 37 zł.

Powód w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega odrzuceniu.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym mającym, poprzez zakwestionowanie zgodności z prawem orzeczenia, przesądzić jedną z przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Stanowi ona nadzwyczajny, sformalizowany środek procesowy i wszystkie jej wymagania konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 k.p.c. należy interpretować ściśle. Zasadą bowiem jest, że prawomocność, tworzy nowy stan prawny pomiędzy stronami albo *erga omnes*, jak też sanuje wszelkie ewentualne naruszenia prawa, którymi orzeczenie jest dotknięte. Z tego względu jest środkiem wysoce sformalizowanym (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CNP 124/06, niepubl.; z 25 marca 2009 r., V CNP 93/08, niepubl.; i z 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, niepubl.). Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna zawierać między innymi uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. To wymaganie konstrukcyjne skargi jest spełnione wtedy, gdy skarżący przedstawi wyodrębniony wywód prawny, w którym wskaże, że szkoda wystąpiła, określi jej postać, wysokość i czas powstania oraz związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia, będącego przedmiotem skargi, a także przedstawi dowody lub inne środki zdolne uwiarygodnić powstanie szkody. Wykonanie obowiązku uprawdopodobnienia szkody nie może polegać jedynie na samym stwierdzeniu, że szkoda taka nastąpiła, ale wymaga wykazania z dużym prawdopodobieństwem, że w wyniku wydania wyroku rzeczywiście w majątku skarżącego nastąpiły negatywne zmiany (zob. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 16 marca 2018 r., V CNP 42/17; z 8 grudnia 2016 r., V CNP 37/16, niepubl.; i z 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl.).

Skarga nie spełnia tego wymagania. Skarżący nie przedstawił okoliczności wskazujących, że doznał szkody. Poprzestał na hasłowym oświadczeniu o poniesieniu szkody, gdyż „został pozbawiony możliwości korzystania z ogrodu działkowego nr [...] znajdującego się w S. oraz utracił możliwość uzyskiwania pożytków naturalnych, które przynosiła ta działka”. Nie przedstawił jakichkolwiek skonkretyzowanych dowodów lub ich surogatów dla wykazania, że taki uszczerbek w jego majątku rzeczywiście powstał (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 lipca 2006 r., II BP 11/06, OSNP z 2007, nr 15-16, nr 223; z 28 listopada 2006 r., III CNP 46/06; z 23 sierpnia 2007 r., I BP 24/07; z 26 czerwca 2008 r., I CNP 47/08; i z 20 maja 2014 r., V CNP 61/13).

Pozwany upatrując szkody w niemożności korzystania z działki i pobierania z niej pożytków nie wykazał nawet by w wykonaniu zaskarżonego wyroku wydał powodowi działkę. Powód natomiast w odpowiedzi na skargę twierdzi, że do wydania takiego nie doszło (k. 28). Skarżący nie wyjaśnił także kiedy i z jakim wynikiem zakończyło się zainicjowane przez niego postępowanie o przywrócenie prawa do działki [...], do którego odwoływał się w toku postępowania przed Sądami *meriti* (k. 260 i k. 445).

Dla uprawdopodobnienia rzeczywistego istnienia szkody nie jest wystarczające odwoływanie się do szkody hipotetycznej, a nawet obiektywnie pewnej, ale takiej, która jeszcze nie wystąpiła, ponieważ skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest środkiem zapobiegającym szkodom mogącym powstać wskutek wydania wyroku. Nie spełnia tego wymagania wykazanie istnienia ciążącego na skarżącym zobowiązania wynikającego z kwestionowanego wyroku, bez uprawdopodobnienia, że został on zrealizowany. Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest istnienie szkody w chwili wnoszenia skargi, a nie możliwość jej wystąpienia w przyszłości (zob.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CNP 20/15, niepubl.; z 10 grudnia 2010 r., III CKN 48/10, Biul. Sądu Najwyższego IC 2011/10/51; z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110; i z 27 października 2005 r., V CNP 28/05, niepubl.).

Ponadto, argumentacja skarżącego w tym zakresie jest niespójna skoro jednocześnie twierdzi, że już uprzednio korzystanie z działki było utrudnione lub nawet niemożliwe, z czym wiązał nie uiszczanie należnych za nią opłat dzierżawnych oraz jej nieużytkowanie, w którym aktualnie upatruje źródła szkody związanego przyczynowo z wydaniem zaskarżonego wyroku. Skarżący nie wyjaśnił również w najmniejszym nawet stopniu w jaki sposób wskazywana w postępowaniu skargowym wartość przedmiotu sporu (37 zł), powielająca wartość przedmiotu sporu ze sprawy, której dotyczy skarga pozostaje w związku ze szkodą.

Niezależnie od powyższego podstawą skargi - w tym w zakresie konstrukcji uprawdopodobnienia szkody - nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym skargą jest bowiem związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia (art. 424¹² w zw. z art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). Odwoływanie się do tego rodzaju okoliczności w uzasadnieniu skargi nie realizuje zatem przesłanki uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody, o której mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wskazany brak stanowi samodzielną i wystarczającą podstawę odrzucenia skargi (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2007 r., V CNP 8/07, niepubl.). Uchybienia w zakresie koniecznych elementów skargi

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie podlegają usunięciu na zasadach przewidzianych dla wymagań formalnych skargi jako pisma procesowego. W związku z tym skarga jako niespełniająca ustawowego wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., podlegała odrzuceniu, o czym orzeczono na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Wniosek pełnomocnika skarżącego o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej podlegał oddaleniu wobec braku wymaganego przez § 3 rozporządzenia z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019r., poz. 18) oświadczenia, że koszty te nie zostały opłacone ani w całości ani w części. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że brak takiego oświadczenia wywołuje skutki materialnoprawne polegające na utracie prawa do wynagrodzenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2011 r., III SPP 27/11, niepubl.).

Sąd Najwyższy nie uwzględnił także wniosku pełnomocnika powoda o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, wziął bowiem pod uwagę, że odpowiedź na skargę może być wniesiona w terminie dwutygodniowym od doręczenia skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze w zw. z art. 424¹² k.p.c.). W rozpoznawanym przypadku odpis skargi został powódce doręczony 24 czerwca 2022 r. (k. 25), a odpowiedź na skargę jest datowana na 5 sierpnia 2022 r. (k. 27 – 29).

W orzecznictwie wyjaśniono, że odpowiedzi na skargę nie stanowi tak nazwane pismo procesowe, wniesione – tak, jak ma to miejsce w niniejszym przypadku - po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120; z 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, niepubl.; i z 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, niepubl., oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, niepubl.). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę (art. 167 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ oraz w zw. art. 424¹² k.p.c.)

